

**פתרון בחינת הבגרות גיאוגרפיה
הפיתוח והתכנון המרחבי**

מועד קיץ תשע"ט/2019

שאלון 57282

נכתב ע"י צוות המרצים של HiGHQ

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HiGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

הפיתוח והתכנון המרחבי, קיץ תשע"ט / 2019.**במתכונת ההבחנות החדשה****1. מדדי פיתוח**

א. דירוג המדינות על פי רמת הפיתוח שלהן מהגבוהה ביותר לנמוכה ביותר:

1. אוסטריה
2. ברזיל
3. פיליפינים
4. זימבבואה

הסבר הקביעה:

- ככל שתוחלת החיים גבוהה רמת הפיתוח גבוהה יותר.
- ככל שקצב ריבוי האוכלוסייה גבוה רמת הפיתוח נמוכה.
- ככל שתמות התינוקות לאלף נפש גבוהה כך רמת הפיתוח נמוכה.
- המדד המשולב - רמת הפיתוח של כל מדינה ואת מקומה בין מדינות העולם, לפי סולם דירוג הנע בין 0 ל-1.
- רמת פיתוח גבוהה 1 – 8.0
- מדינה מפותחת ברמה נמוכה 5.0-8.0
- מדינה תת מפותחת 0 – 5.0

חשיבות השימוש במדד המשולב:

- המדד מאפשר השוואה בין מדינות העולם לפי סולם אחיד
- כל מדד המופיע במדד המשולב מכיל בתוכו מדדים רבים אחרים ולכן הוא אמין.

ג. 1) הבדלים בשיעור האוכלוסייה התלוייה הצעירה בשתי המדינות:

- בזימבבואה האוכלוסייה הצעירה גדולה מאוד בהשוואה לאוכלוסייה המפרנסת.
- האוכלוסייה התלוייה המבוגרת קטנה מאוד
- באוסטריה האוכלוסייה התלוייה הצעירה באוסטריה קטנה בהשוואה לשאר הקבוצות האחרות.
- הקבוצה המבוגרת התלוייה גדולה ומהווה כמעט $\frac{1}{3}$ מהאוכלוסייה.

2) השפעה של שיעור האוכלוסייה התלוייה הצעירה על מערך השירותים:

- קושי רב באספקת שירותי בריאות וחינוך, טיפות חלב, גני משחקים ועוד לאוכלוסייה הצעירה ואלה ממשיכים לפגוע באוכלוסייה ובבריאותה.
- גופי הביטחון מתקשים לתת מענה לפשיעה הגוברת
- קצב הפיתוח של השירותים אינו מדביק את קצב הילודה ולכן מערך השירותים תמיד בפער.
- קמות שכונות בלתי פורמליות הנעדרות שירותי תשתית פיזית, תברואתית וחברתיות מתאימות.
- השפעה של שיעור האוכלוסייה התלוייה המבוגרת באוסטריה על מערך השירותים החברתיים בה הוא שהמדינה צריכה להשקיע באספקת מערך רפואי ייעודי לאוכלוסייה זו, כולל בתי קשישים, ומוסדות סיעודיים רבים, פארקים מותאמים לאוכלוסייה.
- מדרכות ומעברים נוחים לקבוצה זו.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

2. התחדשות ושימור במרחב העירוני

א. מאפיינים של התחדשות עירונית

- מיקום: מרכז העיר המע"ר, בשכונות מזדקנות וותיקות
 - ריכוז של אוכלוסיות חלשות שנתרו באזור לאחר עזיבת האוכלוסיות המבוססות
 - האזור מאופיין בבעיות כלכליות כמו אבטלה, נטישת עסקים והעדר השקעות של המגזר הפרטי והציבורי.
 - האזורים מצויים במצב של הדרדרות פיזית: מבנים עזובים ומתפוררים, מחסור בגינות ציבוריות, מחסור בתשתיות, היעדר תאורת רחוב
 - חלק מהתהליכים נעשים בידי הרשויות וחלק בשל חדירת אוכלוסייה מבוססת לאזורים מוזנחים ומשפרים את רמת הדיור.
 - חלק מהמבנים עוברים שחזור ושימור
 - חלק מהאזורים נהרסים ונבנים מחדש
 - התהליך כולל ערוב שימושי קרקע באזורים המתחדשים.
 - ב. סיבות לצורך לשמר אתרים היסטוריים:
 - אלה אתרים בעלי ערך תרבותי ברמה המקומית ו/או ברמה העולמית.
 - חשוב לשמר למען הדורות הבאים.
 - אתרים כאלה הם מוקדים להתחדשות עירונית נוספת
 - לעיתים האתר הופך להיות מוקד משיכה לאוכלוסייה המאידה
 - ערך הדירות עולה
 - האתר הופך להיות משאב לחיזוק כלכלת העיר- בקירבתם נפתחים חנויות מזכרת, בתי קפה, מוזיאונים ועוד.
- ג. 1) **הדילמה של שימור מול פיתוח בעיר הלבנה:**
- גורמים המתנגדים לתהליכי השימור של מבנים ואתרים עתיקים וישנים טוענים שפעולות השימור מעכבות את ההתפתחות העירונית.
 - מרבית המבנים מצויים במרכזי הערים הזקוקים להרחבה ולפיתוח של תשתיות (כבישים, ואמצעי תחבורה).
 - יזמים ציבוריים ופרטיים מעוניינים לנצל את הביקוש לקרקע באזורים לבנייה לגובה של גורדי שחקים.
 - יזמים מציעים לרשויות המקומיות פיצוי גבוה תמורת ההסכמה לפרוייקטים של פיתוח שעלולים לפגוע במבנים לשימור והרשויות יכולות לנצל משאבים אלה לטובת תושביהן.
 - **מנגד** השימור ימשוך תיירים לאזור הרוצים להינות מהאתר בעל ייחוד עולמי.
 - תהליכי השימור משפצים את המבנים השמורים ומנגד משלבים פיתוח מודרני שמטרתו לשרת את האוכלוסייה המקומית באזור.
 - תוכניות לשימור מחייבות את היזם לשפץ לשמר את המבנים בהתאם לסגנון האדריכלי.

3. חברות רב לאומיות

א. יתרונות המאפיינים של עיר עולם להקמת החברה הרב לאומית דווקא בה:

- **מגוון רחב של שירותים פרטיים ושירותים פיננסיים-** אלה הם שירותים הכרחיים בהם משתמשת החברה, הם מייעצים ומקדמים את הפיתוח, אלה הם שירותי עזר בנהיול החברה ולכן נחיצותם.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

- **שירותי תקשורת מפותחים** - ערי עולם מייצגות רשת של קשרי מסחר וכלכלה בין לאומיים ולכן רשתות תקשורת הן תנאי לפעילותן.
- **נמלי תעופה בין לאומיים** - עיר עולם מושכת תנועה רבה הן של תיירים והן של אנשי עסקים המגיעים למטרות עסקיות, לפרקי זמן קצרים והמיקום בקרבה לנמלי תעופה בין לאומיים משרתת את הביקוש הזה.

ב. השפעות של מיקום חברות רב לאומית בערי העולם על המאפיינים החברתיים והתרבותיים של הערים:

- נוצרת אוכלוסייה רב לאומית- הערים הן יעד להגירה וכן מתגוררת בה אוכלוסייה רב לאומית מגוונת.
- נוצרת חברה הטרוגנית המורכבת מתושבים מקומיים ומתושבים בנילאומים שונים.
- ריבוי התרבויות יותר מוקדי בילוי רבלאומיים בתחומי המזון והלבוש, בתי התפילה, האומנות, והבידור.
- היווצרות פערים גדולים בין אנשי העולם הגדול המשכילים והאליטה המקומית לבים מהגרים חסרי מיומנויות המשרתים את האליטה.
- מעמד הביניים מצטמצם ככל שהקיטוב החברתי גובר- חלק זולגים כלפי מעלה והרוב כלפי מטה.
- היווצרות ניכור בין האוכלוסיות השונות בעיר בשל הפערים הכלכליים.

ג. השפעות של מיקום חברות רב לאומיות בערי עולם על מאפייני המרחב העירוני של ערים אלה:

- התפצלות בין המע"ר המקומי לבינ"ל שפעילותו מכוונת יותר אל הכלכלה העולמית
- בנייה של מבני משרדים במע"ר בדגם של גורדי שחקים. המבנים משרתים את משרדיהבנקים, הנהלות של החברות הרב לאומיות וכו'.
- היווצרות קו רקיע בדגם של פעמון
- היווצרות תירות עסקית ובניית בתי מלון מפוארים של רשתות בינ"ל
- הקמה של מרכזי קניות בקרבה למע"ר כגון קניונים יוקרתיים, חנויות מותגים רבות, פארקים מוקמים אורי מגורים של האליטה הכלכלית- חברתית החדשה.
- מראה הערים אחיד בכל העולם.ההון מושך פעילות תרבותית עניפה- מצויים בהן מוסדות תרבות והשכלה מהמעלה הראשונה: מוזיאונים, תיאטראות, בתי אופרה, פסטיבלים ועוד.
- בערים אלה קיימת שכבת אוכלוסייה הקוששרה לספורט הבין לאומי וכלן בערים אלה קיימות תשתיות ספורט מפותחות והן מסוגלות לארח תחרויות ספורט כדוגמת המונדיאל.

4. סחר עולמי וכלכלה גלובלית

א. רשימת רפורמות בכלכלה והשפעתן על ההשתלבות בכלכלה הגלובלית.

השילוב של כל התהליכים פתח את השווקים לתהליכי גלובליזציה, כלומר למעבר חופשי של סחורות, שירותים, הון, מידע ואנשים.

- **הסרת מכסים על ייבוא מוצרים**- תהליך זה חושף את השוק המקומי לייבוא מתחרה מכל העולם.
 - **צמצום מגבלות על סחר במטבע חוץ**- תהליך זה מביא לזרימת הון חופשית ממדינה למדינה
 - **הפחתת הסובסידיה על מוצרי צריכה מקומיים**- המדינה מפחיתה תמיכה במפעלים ולמגזרים שונים ופותחת אותם לתחרות המאלצת אותם להתייעל.
- השוק נפתח למוצרי ייבוא לעיתים זולים יותר

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

- הפרטה של חברות ציבוריות- תהליך שבעקבותיו נכסים שהיו בבעלות ציבורית (נדל"ן, שירותי בריאות וחינוך..) עוברים לידיים פרטיות, התהליך מחייב התייעלות ודגש על ריווחיות של הגוף המופרט. המדינה יכולה להשקיע בפרוייקטים אחרים ולא בגופים הציבוריים שברשות. התהליך עודד כניסת חברות רב לאומיות.

ב. גורמים אפשריים בצריכה אינטרנטית בין שוויץ לפרו:

- שוויץ מדינה מפותחת בהשוואה לפרו הנחשבת למדינה פחות מפותחת.
 - שוויץ חלק ממדינות אירופה ולכן הובלת המוצרים לאחר רכישת במרשתת זולה יותר.
 - רמת החיים בשוויץ גבוהה יותר ולכן תושבי יכולים לרכוש יותר מוצרים
 - רמת ההשכלה בשוויץ גבוהה יותר ולכן תושביה יכולים לעשות סקרי שוק דרך המרשתת לפני הרכישה.
 - רמת תשתיות תקשורת ותחבורה מפותחות יותר בשוויץ
- ג. יתרונות לצריכת מוצרים ושירותים באמצעות המרשתת:
- עלות זולה יותר של מוצרים ושירותים
 - מגוון גדול של מוצרים ושירותים
 - הקנייה נעשית מהבית בלי צורך לבזבז זמן על נסיעה, מציאת חנייה.
 - נוצרת האחדה תרבותית
 - "התקצרות המרחק" של העברת הסחורות והשירותים בשל ההתפתחויות בתחומי התחבורה והתקשורת

חסרונות לצריכת מוצרים ושירותים באמצעות המרשתת:

- פגיעה בבעלי עסקים מקומיים וגידול באבטלה
- גידול בפערים ובאי שיוויון בין תושבים- בין העשירים לעניים שאינם יכולים לרכוש מוצרים רבים.
- פגיעה בתעשייה המקומית בגלל העדפה של מותגים בינ"ל.
- גידול בפגיעות הסבבתיות בשל הגידול בתחבורה הימית והאווירית להובלת הסחורות.
- פגיעה בהכנסות המדינה ממסים
- גידול בטביעת הרגל האקולוגית בשל צריכה בזבזנית של מוצרים רבים.

5. חקלאות במדינות מפותחות

א. השפעת התמורות על החקלאות במדינות המפותחות :

- התפתחות טכנולוגית ומחשוב:
 - אפשרו ירידה במספר המעסקים בחקלאות.
 - גידול בתפוקת המזון, במגוון ובתוצרת.
 - ירידה במחירים

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

-שמירה על משאבי הטבע בעיקר בתחומי המים והקרע עם השימוש בטכנולוגיות מחשוב - שליטה על כמויות המים והדשן

לגידולים

החקלאיים.

• **עלייה במחיר התשומות לחקלאות:**

- חברה גדולה יכולה לעמוד בעלויות הגבוהות של התשומות (מיכון, דישון, כוח אדם..) וכך היא יכולה לייצר מוצרים רבים.
- ירידה בריכוזיות החקלאי כי מחיר התשומה גבוה ממחיר התפוקה
- החקלאי הפשוט לא יכול לעמוד בעלויות הללו ולכן חקלאים רבים נוטשים את המשקים.
- התחזקות כלכלית של חקלאים גדולים שהגדילו את שטחי המשקים שהם מעבדים

• **הפחתת הסובסידיה לתוצרת חקלאית:**

- חוסר כדאיות כלכלית לעסוק בחקלאות
- ההפחתה הובילה להתייעלות כדי לעמוד בתחרות על אותם מוצרים.
- ירידה והוזלת המחירים של התוצרת החקלאית.
- גידול לא מבוקר של תוצרת והיווצרות עודפים רבים.
- ירידה בריכוזיות החקלאי.

• **שיפור התחבורה הימית והאווירית:**

- תרמה מאוד להתפתחות המסחר בתוצרת החקלאית. הובלה בקירור בתחבורה הימית מאפשרת הובלת מוצרים הדורשים קירור או קפאה.
- המטוסים מעבירים סחורת שעלותן גבוהה אבל הביקוש לה גבוה למשל פרחים.

ב. **מגמות השינוי בגרף:**

- **מספר החוות:** ירידה משמעותית מכ- 2015 מיליון חוות ב- 2010, ל- 2.05 בשנת 2017.
- **גודל ממוצע של חווה:** עלייה משמעותית מ-425 אקרים בשנת 2017 ל- 445 ב- 2017.

- ג. (1) **חקלאות תאגידית (אגריביזנס)** היא חקלאות מסחרית שחברה רב לאומית גדולה מנהלת אותה ומטפלת בגידול לכל אורך הדרך מן הזרע ועד לסופקמרקט- כלומר מההחלטה לגבי סוג הזרע שישימש לגידול ועד לשיווק לצרכן.
- (2) חקלאות תאגידית מחייבת שטחים גדולים משום שהשימוש בטכנולוגיות חקלאיות הוא משמעותי ורב. הכדאיות הכלכלית מחייבת שטחים גדולים שרובם הם תוצאה של רכישת אדמות או הסכמים עם חקלאיים לגבי הגידולים שיגדלו וכך החקלאי הופך לשכיר על אדמתו.

6. **פיתוח בר קיימה**

- א. (1) פיתוח בר קיימה הוא פיתוח המלווה בצמצום הנזקים לסביבה ובניסיון לשמור על משאבי כדור הארץ גם עבור הדורות הבאים.
- (2). הפעולות שהמדינות נדרשות על פי אמנת פריז ותרומתן לפיתוח בר קיימה:
- כל מדינה הצהירה מהו שיעור הפליטה של גזי חממה שהיא מוכנה להפחית:

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

- גזי החממה הם הגורם העיקרי להתחממות הגלובלית. העלייה בריכוז שלהם באטמוספירה יוצרת שכבה המונעת יציאה של החום מהאטמוספירה ומכאן שהפחתה בפליטת גזי החממה תביא לצמצום הנזקים ולהשאת כדורנקי יותר לדורות הבאים.
- **המדינות המפותחות הצהירו כי הן יתמכו במאמצייהן של המדינות הפחות מפותחות להפחית את פליטת גזי החממה:**
- המדינות הפחות מפותחות נמצאות בתהליכי פיתוח מואצים הדורשים שימוש רב באנרגיה ובחומרי גלם מזהמים. אין להן ההון הדרוש לצמצום המפגעים.
- רבים מהמפעלים המזהמים במדינות הפחות מפותחות מקורם בתעשיות שהעברו מהמדינות המפותחות אליהם.
- זיהום אוויר חוצה גבולות ולא נשאר רק במדינות הפחות המפותחות
- צדק היסטורי- המדינות המפותחות מכירות באחריותן לזיהום כדור הארץ במאות האחרונות ומחובתן לצמצם את הפגיעה עכשיו בידי המדינות הפחות מפותחות .

ב. **ההפחתה הצריכה של מוצרים** במדינות המפותחות תתרום להפחתת שיעור הפליטה של גזי חממה בכדור הארץ משום שבמדינות אלה הצריכה של מוצרים היא גבוהה, חלק מצריכה זו בזבזנית ומיותרת. את המוצרים הללו מיצרים מחומרי גלם ו/או מגידולים חקלאיים ואחר כך מעבדים אותם למוצרים מוגמרים. אלה גורמים לשימוש רב באנרגיה, ולפליטה של מזהמים שונים בתהליך הייצור.

ג. **מקורות אנרגיה בארצות הברית המקנים לה יתרון ביישום אמנת פריז וכיצד הוא מסייע לפיתוח בר קיימא:**

- **אנרגייה סולרית-** באזורים המדבריים של המדינה. אנרגיה בלתי מתכלה ואיננה מזהמת את הסביבה.
- **אנרגיית רוח -** במקומות הגבוהים, אנרגיה מתחדשת ובלתי מזהמת
- **אנרגיית ביומסה-** ליד הערים הגדולות בהן מתרכזת כמות גדולה של פסולת אורגנית המאפשרת ייצור אנרגיה וצמצום פליטת גזי חממה מהפסולת.
- **אנרגיה הידרואלקטרית-** נהרות רבים והפרשי גבהים מאפשרים ייצור אנרגיה מתחדשת ובלתי מזהמת.

7. **הכפר במדינות המתפתחות**

א. דגם הכפרים בתמונות:

מכונס/ מקובץ- תמונה 3

מפוזר- תמונה 1

קווי - תמונה 2

ב. **יתרונות של הדגמים השונים:**

- **דגם מפוזר-** מקום המגורים של החקלאי נמצא קרוב לחלקת השדה.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכסם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

דגם כזה מעיד על קרקע המצוייה בשפע והחלקות החקלאיות גדולות

- **דגם מקובץ**- קל יותר לנהל ולארגן את חיי התזבים ולספק להם תשתיות ושירותים
- **דגם קווי**- מתפתח לאורך נהר, כביש ראשי או מסילת ברזל.
- ג. (1) גורמים פיזיים שהשפיעו בעבר על קביעת המיקום של ישובים כפריים:
 - **קרקע מתאימה ופורייה לעיבוד חקלאי**
 - **זמינות מים להשקייה**- נחל, מעיין, נווה מדבר
 - **פני השטח**- מיקום הכפר במקום גבוה והשדות במישור, בעמקי הנהרות
 - **אקלים נוח**- גשום, טמפ' נוחות.

(2) מידת השפעת הגורמים על קביעת המיקום של הישובים הכפריים כפי שהיו בעבר:

- **קרקע מתאימה**- גורם חשוב אם כי שיטות דישון וטיוב הקרקע ממעיטות מעט בחשיבות הגורם.
- **זמינות מים ואקלים**- גורם לא כל כך חשוב משום בניתן להוביל מים ממקום למקום באמצעות מפעלי מים, גידול בחממות, שימוש בטפטפות..
- **פני השטח**- גורם חשוב עד היום ואולי חשוב יותר. החקלאות המודרנית מתבססת על שטח רב ואם הטופוגרפיה איננה מישורית החקלאי יתקשה להשתמש בכל הטכנולוגיות הקיימות היום.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<